

راز تمدن‌های قدیمی

خلق کلمه‌های مکتوب توسط تمدن سومری، اولین جراحی پزشکی در مصر باستان، تنظیم اولین تقویم در تمدن باستان ما یاو...

زینب کسنوی | روزنامه نگار

پرونده

همه ما قطعاً عکس و فیلم‌های اهرام ثلاثه مصر یا دیوار چین را دیده و از هنر و قدرت تمدن‌های باستان به وجد آمده‌ایم اما کمتر کسی، این تمدن‌ها و دستاوردهایشان را می‌شناسد. در حقیقت اصطلاح تمدن به معنای سطح توسعه یافته‌ای است که مردم در اجتماعات و کنار هم به‌طور مسالمت‌آمیز زندگی می‌کنند و تمدن‌های باستان به‌طور خاص به اولین جوامع مستقر و ثابتی گفته می‌شود که مبنایی برای دولت‌ها، ملت‌ها و امپراتوری‌های بعدی شدند. اولین جوامع باستانی در بین‌النهرین و مصر در خاور میانه، منطقه دره سند در پاکستان و هند کنونی، دره هوانگ‌هی (رود زرد) چین، جزیره کرت در دریای اژه و در آمریکای مرکزی شکل گرفتند. همه این تمدن‌ها ویژگی‌های مشترکی داشتند. آن‌ها شهرها را ساختند و اشکال نوشتاری را اختراع کردند، سفال ساختند و استفاده از فلزات را رواج دادند، حیوانات را اهلی کردند و قوانین اجتماعی را متناسب با سیستم‌های طبقاتی وضع کردند. در پرونده امروز زندگی سلام به نکات کمتر گفته شده درباره قدیمی‌ترین تمدن‌های جهان خواهیم پرداخت.

تمدن‌های ایرانی اولین تصفیه‌خانه آب جهان چه دوره‌ای؟ از ۲۷۰۰ سال

هر وقت از تمدن‌های قدیمی صحبت می‌شود ناخودآگاه به یاد تمدن‌های باشکوهی می‌افتیم که در جغرافیای ایران عزیز ظهور کردند. به عنوان مثال کشور عزیزمان ایران مهد تمدن ایلام، یکی از قدیمی‌ترین و نخستین تمدن‌های جهان است که بخش بزرگی در جنوب غربی فلات ایران را در پایان هزاره سوم قبل از میلاد در بر می‌گرفت. کشف سفالینه‌های نقاشی شده مربوط به حدود ۲۵۰۰ پیش از میلاد در شوش که متعلق به دوره تمدن ایلام بود، بیانگر دوره‌ای پیشرفته از طرح‌های هندسی توسط مردم آن زمان است. زیگورات چغازنبیل یا معبد چغازنبیل هم که در واقع یک شهر به جامانده از دوره ایلامی است، یک شاهکار معماری به شمار می‌رود. جالب است بدانید که زیگورات دارای ناودان هم بوده تا آب باران به آن آسیب وارد نکند و تصفیه‌خانه چغازنبیل به عنوان اولین و کهن‌ترین تصفیه‌خانه آب جهان شناخته می‌شود. همچنین آن چه از آثار آن دوران باقی مانده، نشان می‌دهد ایلامی‌ها از نخستین اقوامی بودند که مدارک مکتوب داشته و کارهای اداری را با دستورالعمل‌های مکتوب انجام می‌داده‌اند و اولین اثر مکتوب جهان هم متعلق به همین دوره است. داشتن سیستم حکمرانی، تبدیل خط تصویری به خط الفبایی، آشنایی با هنر مجسمه‌سازی و نقاشی و تکنیک‌های سفالگری توسط مردمانی باهوش و دارای قریحه و ذوق هنری از آن تمدن باشکوه یادگار مانده است.

چین باستان سردمدار فلسفه و معماری

چه دوره‌ای؟ از ۲۰۷۰۴ سال قبل از میلاد تا ۲۲۰ سال پس از میلاد

در رودخانه زردچین یکی از قدیمی‌ترین تمدن‌های جهان را پرورش داده است. اولین سکونتگاه‌های کشاورزی در حدود ۷ هزار سال قبل از میلاد در آن جای‌پیدا شد. چندین سلسله متوالی بر تمدن چین تسلط داشتند. در سلسله شانگ (۱۶۰۰ - ۱۰۴۶ قبل از میلاد)، کاتبان چینی با حروفی می‌نوشتند که شبیه خط‌هایی بود که امروزه استفاده می‌شود. چینی‌ها در زمینه فلسفه هم پیش‌از بودند، در حدود ۴۰۰ سال قبل از میلاد، فیلسوف‌های مشهوری مانند کنفوسیوس شروع به شکوفاشدن کردند.

تمدن باستان ما یا منجم‌های پیش‌تاز

چه دوره‌ای؟ هزار سال قبل از میلاد تا ۱۵۲۰ سال پس از میلاد

در حدود ۷ هزار سال قبل از میلاد مسیح، جوامع مرکزی آمریکایی شروع به کشت ذرت و لوبیا و ایجاد خانه‌هایی در جنوب شرقی مکزیک، گواتمالا و بلیز و همچنین بخش‌هایی از هندوراس و السالوادور کردند. حدود هزار سال قبل از میلاد، این روستاها به شهرهای باستانی تمدن مایا معروف شدند. مایاها عاشق آسمان بودند. آن‌ها رصدخانه‌های بزرگی ساختند و با سیستم نوشتاری پیچیده‌ای که شخصیت‌های تصویری و آوایی را ترکیب می‌کرد، سوابق دقیقی از حرکت سیاره‌ها تهیه کردند. مایاها همچنین پیش‌بینی‌هایی درباره موقعیت اجرام آسمانی انجام دادند. در واقع، درک قوم مایا از حرکت زهره، مریخ و ماه الهام بخش سیستم معروف زمان سنجی آن‌ها بود که به تنظیم اولین تقویم منجر شد. این سیستم دارای تقویم‌های به هم پیوسته پیچیده‌ای بود که فعالیت‌های کشاورزی و آیین‌های مذهبی آن‌ها را با ترتیب تئوبومی خاصی هماهنگ می‌کرد.

تمدن سومری خالق کلمه‌های مکتوب و تقسیم زمان چه دوره‌ای؟ از ۴۵۰۰ تا ۱۹۰۰ سال قبل از میلاد

سومر باستان، منطقه‌ای در بین‌النهرین بر فراز دشت‌های سیلابی مشترک رودخانه‌های دجله و فرات بوده و به دلیل پرورش اولین تمدن‌ها در تاریخ بشر مشهور است. در حدود ۵ هزار سال قبل از میلاد در این منطقه جمعیتی زیادی سکونت یافتند و شروع به کشاورزی کردند. شهرهای سومری مانند اریدو، اور و کور در اداری معابد بلند

مصر باستان اولین جراحی پزشکی

چه دوره‌ای؟ از ۳۱۰۰ تا ۳۰ سال قبل از میلاد

در ۶ هزار سال قبل از میلاد، مهاجران به سواحل نیل رسیدند. آن‌ها خاک را کشت کردند و دهکده‌هایی ساختند و در حدود سال ۳۱۰۰ قبل از میلاد، این سکونتگاه‌ها به کلان‌شهرهای شلوغ تبدیل شدند که تحت حاکمیت فراعنه‌ای بودند که با اعلام قوانین،

جدا از دستاوردهای فلسفی، صنعتگران چینی اولین ابریشم و اولین اشکال کاغذ را خلق کردند. آن‌ها همچنین اولین قطب‌نماهای دریایی را ساختند. در زمینه پزشکی، طب سوزنی و طب گیاهی به یکی از مهم‌ترین دستاوردهایشان تبدیل شد. علاوه بر این، مهندسان چینی به دلیل ساخت و اتصال اولین بخش‌های یکی از چشمگیرترین دستاوردهای معماری تمام دوران یعنی دیوار بزرگ چین مشهور هستند. ساخت این سازه عظیم در اوایل قرن هفتم قبل از میلاد آغاز شد.

یونان باستان پایه‌گذار دموکراسی امروزی

چه دوره‌ای؟ از ۱۱۰۰ سال قبل از میلاد تا ۱۴۰ سال پس از میلاد

یونان باستان اولین تمدنی نبود که در سواحل مدیترانه شکل گرفت. تقریباً ۷ هزار سال قبل از میلاد، سکونتگاه‌های کشاورزی در سراسر دریای اژه ظاهر و به جوامعی از جمله مینوی و ها میسنی تبدیل شد. در واقع، جامعه دومی تأثیر زیادی بر یونانیان گذاشت و باعث شد آن‌ها اولین اشکال زبان خود را توسعه دهند. اگرچه این شهرها دارای فرهنگ‌های متمایز بودند اما زبان، مذهب و علایق نوآورانه مشترک داشتند. در حالی که شاعرانی مانند هومر و هزئود پیشگام ادبیات غرب بودند، متفکران یونانی راه را برای پزشکی مدرن، ریاضیات و علوم هموار کردند و اولین حامیان ایده‌هایی مانند اتم‌گرایی شدند. همچنین شخصیت‌های یونان باستان از جمله سقراط، افلاطون و ارسطو فلسفه غرب را پرورش دادند و شاید مهم‌ترین کار آن‌ها این بود که پایه‌های دموکراسی‌های امروزی را بنیان‌نهند.

و مجموعه‌ای از کاخ‌ها بودند. سومریان باستان همچنین به خالق کلمه مکتوب هم معروف هستند. در حدود ۵ هزار سال پیش، آن‌ها خط میخی را اختراع کردند و روی لوح‌های گلی با این خط نوشتند. سومری‌ها همچنین در ریاضیات، نجوم و طالع‌بینی پیشگام بودند، آبیاری محصولات کشاورزی را ابداع و اولین مدارس را راه‌اندازی کردند، اولین قوانین را تدوین کردند و تقسیم‌روز به ساعت، دقیقه و ثانیه، تصورات کنونی ما از زمان را شکل دادند.

درخواست مالیات، جنگ و نظارت بر سرزمین بر مردم حکومت می‌کردند. مصریان هزاران سال در زمان فراعنه پیشرفت کردند و به دلیل پیشرفت‌های خود در چندین زمینه شهرت یافتند. آن‌ها به دانش گسترده‌ای در ریاضیات، نجوم و پزشکی رسیدند و به لطف مهارت‌هایشان در بخیه زدن زخم‌ها و ترمیم استخوان‌های شکسته، اولین جراحی پزشکی به آن‌ها نسبت داده می‌شود. در واقع این نظریه وجود دارد که شیوه‌های مومیایی آن‌ها هم بر استعدادهای پزشکی‌شان تأثیر گذاشته است. علاوه بر این مصریان باستان نویسندگان ماهری بودند. آن‌ها به‌طور مستقل سیستمی از هیروگلیف را اختراع کردند که شامل صدها کاراکتر الفبایی، هجایی و لوگوگرافی بود و آن‌ها را روی سنگ حک کردند. مهم‌تر از همه، مردم مصر باستان ثابت کردند که سازندگان و مهندسان ماهری هستند. برای اثبات این قضیه کافی است نگاهی به اهرام ثلاثه در مصر یا مجسمه ابوالهول بیندازید. آن قدر این سازه‌ها عجیب و خارق‌العاده است که مردم ساخت آن‌ها را به تنهایی ممکن نمی‌دانند و حتی بعضی معتقدند در ساخت این سازه‌ها فرازمینی‌ها به کمک مصریان باستان آمده‌اند!

روم باستان بزرگ‌ترین امپراتوری تاریخ

چه دوره‌ای؟ از ۷۵۰ سال قبل از میلاد تا ۴۷۰ سال پس از میلاد

اگرچه قصه روم به عنوان یک روستای ساده در امتداد سواحل تیبر در شبه جزیره ایتالیا حدود ۷۵۰ سال قبل از میلاد شروع شد اما به یکی از بزرگ‌ترین امپراتوری‌های تاریخ گسترش یافت که بخش‌های عظیمی از دریای مدیترانه و فراتر از آن را در بر می‌گرفت. رومی‌ها با گسترش اختیارات خود، دانش را از سراسر جهان جمع‌آوری و نظام‌مند کردند. اولین دایرة المعارف‌ها را از فرهنگ‌های مختلف گردآوری و تمام دانش باستانی در باره تاریخ طبیعی، هنر و معماری را طبقه‌بندی کردند. اگرچه رومی‌ها جاده، طاق و قنات را اختراع نکردند اما آن‌ها برای ساخت سازه‌های مستحکم مشهور بودند. در کنار معابد و آملی تأثیرات را که به لطف نوآوری‌های رومی هادرین هنوز پابرجا هستند، ساخت و سازهای آن‌ها گواه مهارت معماران آن دوره است.

منابع این پرونده: history.com, ushistory.org, discovermagazine.com و ...

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

سه شنبه ۲۹ فروردین ۱۴۰۲
۲۷ رمضان ۱۴۴۴ ۱۸ آوریل ۲۰۲۲
شماره ۲۱۹۱

۲۴۱۱

«ترنک»؛ ماده مخدر زامبی‌کننده

مصرف کشنده‌ترین مخدر در میان معتادان در یک سال گذشته حدود ۱۰۰۰ درصد در آمریکا افزایش داشته؛ مخدري که انسان را به زامبی تبدیل می‌کند

هنر پرونده

مجیدی | روزنامه نگار

رواج استفاده از یک ماده مخدر جدید در آمریکا، سرو صدای زیادی به پا کرده و اداره مبارزه با مواد مخدر این کشور درباره شیوع آن در میان جوانان هشدار داده است. بنابر اعلام مقامات آمریکایی این ماده مخدر به نام ترنک یا زامبی در ۴۸ ایالت از ۵۰ ایالت آمریکا شایع شده است. ماجرا از آن جا شروع شد که انتشار یک سری ویدئوها در شبکه‌های اجتماعی در آمریکا نشان داد برخی جوانان این کشور دارای علائم و رفتارهایی هستند که شباهت زیادی به زامبی‌ها دارند! بسیاری از این افراد با چشم‌هایی گشاد شده و صورتی رنگ پریده در خیابان‌های ایالت‌های مذکور راه می‌رفتند. مصرف «ترنک» در یک سال گذشته حدود ۱۰۰۰ درصد در آمریکا افزایش داشته و به همین نسبت هم در آمار مرگ‌های ناشی از بیش مصرفی (اوردوز) به عاملی جدید و کشنده تبدیل شده است. از این ماده مخدر چه می‌دانید؟

داروی بیهوش‌کننده حیوانات

این دارو که همچنین به «زامبی» معروف است، ترکیبی از ایلازین که معمولاً برای آرام کردن حیوانات بزرگ مانند اسب استفاده می‌شود و ماده فنتانیل است. طبق گفته موسسه ملی سوء مصرف مواد مخدر در آمریکا، زایلازین یک آرام بخش غیر افیونی است که در دام پزشکی استفاده می‌شود و برای استفاده انسانی تأیید نشده است. زایلازین زخم‌های شدیدی ایجاد می‌کند که مصرف کننده را در معرض خطر عفونت و حتی مرگ قرار می‌دهد، اما مصرف کنندگان به درمان دارویی تن نمی‌دهند زیرا علایم ترک بسیار دردناک است. ترنک، نام خود را از مواد بیهوش‌کننده‌ای که به طور قانونی برای حیواناتی چون اسب و گاو به کار می‌رود، گرفته است.

چرا به این مخدر «دارو زامبی» می‌گویند؟

اداره مبارزه با مواد مخدر آمریکا همچنین اعلام کرد که این دارو به‌طور گسترده به عنوان یک تقلب در ترکیب با مواد مخدر دیگر، عمدتاً فنتانیل، همچنین با کوکائین، هروئین و دیگر مواد مخدر استفاده شده است. پزشکان تأیید کردند که ماده مخدر ترنک باعث سرکوب سیستم عصبی مرکزی بدن، خواب‌آلودگی، فراموشی، کندی تنفس، ضربان قلب آهسته و فشار خون پایین می‌شود. آن‌ها همچنین گفته‌اند که استفاده بیش از حد از این ماده مخدر می‌تواند به پوسیدگی زخم‌های پوستی و در نهایت قطع عضو در صورت درمان نشدن منجر شود، از این رو لقب «دارو زامبی» به آن داده می‌شود.

ترنک، چقدر مرگبار است؟

ترکیب دو ماده زایلازین و فنتانیل به عنوان یک ماده مخدر جدید سابقه چندانی ندارد بنابر این هنوز از میزان خلوص معمول در بسته‌های مصرف خیابانی این ماده اطلاعات کاملی در دست نیست اما با توجه به قدرت بسیار بالای هر دو ماده فنتانیل و زایلازین در پایین آوردن فشار خون و کاهش دم و بازدم تنفسی، می‌توان گفت که ترنک احتمالاً یک ابر ماده مخدر است که سیستم تنفسی و اعصاب مرکزی مصرف کنندگان را ظرف چند دقیقه تا مرز بیهوشی کامل و کاهش علایم حیاتی تا حد بسیار خطرناکی سوق می‌دهد. برای درک بیشتر میزان سمی بودن ترنک باید اشاره کرد که قاچاقچیان برای تهیه یک کیلوگرم مرفین، ۱۰ کیلو تریاک لازم دارند و سپس با استفاده از دو کیلوگرم مرفین یک کیلوگرم هروئین تولید می‌کنند. به این ترتیب، هروئین که بسیاری آن را قوی‌ترین ماده مخدر با ریشه طبیعی می‌دانند، دو برابر مرفین قدرت دارد. این در حالی است که فنتانیل ۱۰۰ برابر مرفین قدرت تخدیر دارد.

عوارض مصرف ترنک چیست؟

هر دو ماده اصلی موجود در ترنک، یعنی فنتانیل و زایلازین، آثار تخدیری سریعی چون کاهش ضربان قلب و افسردگی تنفسی (کاهش دم و بازدم) دارند. زایلازین عوارض جانبی دیگری هم دارد که احتمالاً مشهودترین آن کاهش اکسیژن در بافت پوست است. اکسیژن رسانی کمتر پوست با نارسایی و اختلال در ترمیم زخم‌ها و عفونت بیشتر همراه است. این عارضه می‌تواند خیلی زود موجب بروز بیماری‌های پوستی شدید و عفونت جدی شود و در نهایت به قطع عضو بینجامد. مشاهده زخم‌های پوستی شدید روی پاها و بدن بعضی از مصرف کنندگانی که در خیابان زندگی می‌کنند هم معمولاً ناشی از همین عوارض جانبی مواد مخدر قوی است.

منابع: ایندیپندنت فارسی، دیپیل، بی‌بی‌سی